

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

**Матеріали XI Міжнародної
науково-практичної конференції**

13 грудня 2024 року

Київ 2024

Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, 13 грудня 2024 р. / За заг. ред. д.е.н., професора Калініної С.П. — Київ: МДУ, 2024. — 132 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь науковці, викладачі, фахівці-практики, здобувачі вищої освіти.

Основні напрями роботи конференції:

- Безпекова складова соціально-економічного розвитку країн світу;
- Розвиток інтеграційних процесів в умовах військово-політичного конфлікту;
- Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації;
- Інноваційно-інвестиційна діяльність країн світу;
- Забезпечення конкурентоспроможності національних економік;
- Проблеми забезпечення сталого розвитку;
- Особливості повоєнного відновлення економіки України.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції у сфері вивчення особливостей інтеграції країн у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин країн світу.

БЕЗЗУБЧЕНКО О.А.,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин,
Маріупольський державний університет
ДМИТРИЄВ В.Є.,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності «Міжнародні економічні відносини»,
Маріупольський державний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІКТ-СЕКТОРУ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Інформаційно-комунікаційні технології є однією з ключових сфер, що впливає на економічний розвиток, цифрову трансформацію та конкурентоспроможність країни. Незважаючи на певні досягнення в цій галузі, ІКТ сектор України стикається з низкою проблем, які стримують його подальший розвиток та ефективність.

Політична ситуація в Україні створює додаткові виклики для розвитку ІКТ-індустрії. Крім того, війна значно вплинула на економічну ситуацію в країні, що відбилося на інвестиціях у сектор, стабільності компаній та мобільності кадрів.

Суттєвою проблемою залишаються кібератаки. Росія почала здійснювати кібератаки проти України незабаром після анексії Криму в 2014 році. Росія збільшила кількість своїх цілей у 2022 році, включаючи постачальників енергетичних і телекомунікаційних послуг і урядові веб-сайти. Звіт Microsoft показав, що російські кібератаки часто відбуваються в поєднанні з ракетними або наземними атаками [1].

Після початку повномасштабної війни серед перших прикладів кібервійни були: атака на системи зв'язку газети «Kyiv Post» та супутникову мережу «KA-SAT» за годину до вторгнення (24 лютого), атака IssacWiper на урядові вебсайти (25 лютого), кібератака на пункт прикордонного контролю з метою перешкоджання виїзду біженців до Румунії (25 лютого) та атаки на цифрову інфраструктуру України, що призвело до блокування доступу до фінансових послуг та енергетичних ресурсів (28 лютого) [2].

«Київстар», який нараховує 24,3 мільйона абонентів мобільного зв'язку, а також понад 1,1 мільйона абонентів домашнього Інтернету, зазнав кібератаки 12 грудня 2023 року. Атака значно пошкодила інфраструктуру Київстару, був обмежений доступ, працівники не могли цьому протидіяти на віртуальному рівні, тому вони фізично відключили Київстар, щоб обмежити доступ ворога. Це також порушило роботу систем оповіщення про повітряний наліт у деяких районах Києва. Хакери стверджують, що знищили понад 10 000 комп'ютерів і 4 000 серверів, включаючи хмарні системи зберігання та резервного копіювання. [3-4] Керівник департаменту кібербезпеки СБУ Ілля Вітюк повідомив, що протягом 2022-2023 року СБУ зафіксувала понад 9000 російських кібератак.

Однією з основних причин низьких позицій України є недостатній розвиток інформаційно-технологічної інфраструктури. За даним показником Україна значно відстає від інших держав, адже відсутність рівномірного поширення мережі Інтернет, відповідно й недостатнє використання населенням сучасних технологій зв'язку, уповільнює процес «цифровізації» держави. Жителі сільської місцевості не завжди мають змогу долучитись до інтернет-мережі, а ті, кому вдалося це зробити, часто мають справу із технічними неполадками. Насправді, у сучасному світі це доволі значима проблема, адже недоступність цифрових технологій для навчального процесу у селах та маленьких містах сприяє продовженню використання застарілих методик навчання, чим погіршує підготовку учнів до майбутньої освіти у ВНЗ. Це стосується й облаштування робочих місць жителів села, які також не завжди йдуть у ногу з цифровим прогресом через обмеженість доступу до мережі чи навіть просто недостатню поінформованість про новітні технології [5].

Також бракує стандартів і правил застосування технологій штучного інтелекту, особливо щодо етичних питань, міркувань ризику тощо. Компанії також можуть зіткнутися з труднощами при впровадженні цифрових аналогів, оскільки поточні норми та стандарти можуть бути несумісними з новими технології або потребують адаптації. Лише третина респондентів ІТ-компаній та учасників Українського кластерного альянсу має формалізовану політику чи стратегію розвитку цифрових інновацій у виробництві, а ще третина перебуває в процесі її розробки. Відсутність фінансів для реалізації проектів – проекти зазвичай вимагають значних фінансових витрат та наявності відповідної матеріально-технічної бази, якої у бізнесу часто немає [6].

За даними журналу Outsourcing Journal, у 2021 році Україна стала лідером з ІТ-аутсорсингу в Центральній і Східній Європі та увійшла до топ-20 країн у регіоні ЄБСА з офшорної ІТ-розробки. Окрім аутсорсингових послуг, Україна також відома своїми офшорними послугами з відкриття R&D-центрів. Хоча багато країн зацікавлені в цих послугах, основними клієнтами залишаються компанії зі США та Західної Європи. Основні фактори, що приваблюють іноземні компанії на український ІТ-ринок, включають:

- велику кількість талановитих фахівців (сотні тисяч працівників ІКТ-сектору та більше 2000 продуктових і сервісних компаній).

- вигідне географічне розташування (сприятливий часовий пояс для більшості країн-лідерів полегшує комунікацію та співпрацю іноземних клієнтів з українськими компаніями).

- низькі податки (спрощений режим оподаткування для ФОП у розмірі 5% податку на прибуток)

- високу якість роботи та низькі заробітні плати (українські ІТ-компанії пропонують високоякісні послуги за нижчою ціною порівняно з колегами із західних країн, що робить їх привабливими для іноземних клієнтів, які хочуть заощадити на витратах. Тим самим українські ІТ-підприємства є досить конкурентоспроможними на міжнародній арені).

-культурну близькість та знання англійської мови (більше 50% працівників ІТ-сектору мають знання англійської на рівні Upper-Intermediate або вище). [7]

Грантові програми ЄС та України можуть зіграти позитивну роль у сприянні цифровізації підприємств. На стратегічному рівні український уряд активно підтримує цей процес. Наприклад, Міністерство цифрової трансформації України у співпраці з європейськими партнерами, зокрема GIZ та Європейською Комісією, системно розвиває національну мережу Європейських цифрових інноваційних хабів (EDIH) за європейською моделлю. Учасники цієї мережі зобов'язуються надавати послуги малим і середнім підприємствам, щоб підтримати їхні зусилля з цифровізації [6].

Важка політична ситуація у світі та військові дії у Ізраїлі та Україні призвели до стрімкого розвитку military-tech. Країни все більше звертають увагу на штучний інтелект та інші сучасні технології для інтеграції в армійські структури. Military-tech зародився в Україні у 2014 році та поступово розвивалася. 2022 рік змусив Україну пришвидшити та збільшити обсяги у військовій сфері.

«Зараз military-tech в Україні розвивається з великою швидкістю. Проекти, на реалізацію яких раніше відводили 1,5–2 роки, втілюють за 2–3 місяці. У порівнянні із 2014 роком, залежно від сфери, галузь зросла від 3 до 7 разів. Інвестиції та гранти з боку уряду важливі для розвитку стартапів military-tech, однак не менш важливими є волонтерський рух та краудфандинг. Серед пріоритетних напрямів для країни — усе, що потрібно фронту та українським захисникам на полі бою. Від дронів до тактичної медицини та відновлення після поранень», — вважає Олександра Балкова, партнер і керівник портфоліо акселератора Startup Wise Guys. За словами Павла Карташова, директора Українського фонду стартапів, програма підтримки українських military-tech проєктів викликала значний інтерес. За три місяці роботи було подано понад 100 заявок на отримання грантів. Із них 37,3% стосувалися інфраструктурної відбудови, 33,3% — сфери оборони, 15,7% — охорони здоров'я, 9,8% — освіти, і 3,9% — кібербезпеки. Найбільше заявок надійшло від стартапів з Києва, Харкова, Запоріжжя та Львова [8].

Ініціатива «Залізний полігон», надає можливість безкоштовного тестування розробок на етапі проєктування, дозволяючи виробникам отримувати швидкий зворотний зв'язок для оптимізації своїх рішень. Основна мета проєкту — забезпечити тестування в реальних умовах, що дозволить оцінити ефективність виробів з допомогою військових науково-дослідних інститутів. Це допоможе виробникам зосередитися на створенні необхідних для Збройних сил рішень. В рамках проєкту також надаватиметься професійна експертиза, консультації військових експертів та підтримка під час випробувань, зазначив заступник міністра оборони України Іван Гаврилюк [9-10].

Малі та середні підприємства відіграватимуть ключову роль у відновленні економіки України, забезпечуючи як економічне зростання, так і створення робочих місць. Одним із основних механізмів підтримки МСП стане допомога у виході на онлайн-ринок, що дозволить їм розширити свою присутність в

Інтернеті та звернутися до ширшої міжнародної аудиторії через цифрові платформи. Це сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності та розвитку експорту, що є важливим для відбудови національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Romina, Bandura Janina Staguhn; “Digital Will Drive Ukraine’s Modernization”; CSIS, January 2023.
2. Війна Росії проти України: хронологія кібератак Якуб Пшетачник, Сімона Тарпова Дослідницька служба євродепутатів. Режим доступу: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733549/EPRS_BRI\(2022\)733549_XL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733549/EPRS_BRI(2022)733549_XL.pdf)
3. Ukraine's top mobile operator hit by biggest cyberattack of war. Max Hunder, Jonathan Landay and Stefaniia Bern. December 13, 2023 URL: <https://www.reuters.com/technology/cybersecurity/ukraines-biggest-mobile-operator-suffers-massive-hacker-attack-statement-2023-12-12/>
4. Center for strategic & international studies Significant Cyber Incidents URL: <https://www.csis.org/programs/strategic-technologies-program/significant-cyber-incidents>
4. Е. М. Лимонова, «Інвестиційна діяльність тнк в Україні: проблеми і перспективи» Економічний вісник, 2013, №3 – 67-72 с.
5. Танасієнко О.О., Ляшенко П.А. Поширення інформаційно-комунікаційних технологій в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-12/inf_kom.-08a3f.pdf
6. Analysis of digital technologies in Ukraine: problems and prospects. CEUR-WS 114-131p. Oksana Ya. Yurchyshyn, Oleksandr V. Stepanets, Natalia Ye. Skorobogatova
7. Проблеми та перспективи розвитку ринку ІКТ України в умовах війни [Текст] / А. І. Швець // Економічний вісник Дніпровської політехніки. — 2022. — № 2 (78). — С. 16-22.
8. Military-tech в Україні: аналізуємо стан індустрії, проблеми та перспективи галузі. Оксана Войтко. Режим доступу: <https://dou.ua/lenta/articles/military-tech-in-ukraine/>
9. Розробників запрошують подавати свої проекти для Сил оборони. Як працюватиме новий Defence Builder Accelerator (UPD). Юлія Сабадишина. Режим доступу: <https://dou.ua/lenta/news/about-defence-builder-accelerator/>
10. «Залізний полігон»: для виробників озброєння запустили безоплатну послугу з тестування на ранніх етапах проектування. Міністерство оборони України. Режим доступу: <https://www.mil.gov.ua/news/2024/08/15/zaliznij-poligon-dlya-virobnikiv-ozbroennya-zapustili-bezoplatnu-poslugu-z-testuvannya-na-rannih-etapah-proektuvannya/>